

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtriletna 13 Din. Cene in seštetje po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEČ

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 40-01, 40-02, 40-03, 40-04 in 40-05. List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček, račun. Ljubljana 16.650. Telefon št. 4001.

Kardinal Verdier kliče Francoze k edinosti

Po sv. maši za mir na Montmartru je izdal poslanico o miru in poslanstvu Francije

V petek je bila v cerkvi Presv. Srca Jezusovega na Montmartru v Parizu slovesna sv. maša, združena z molitvami za mir. Službe božje se je udeležila velika množica pariških vernikov vseh slojev in poklicev, da je bila veličastna bazilika nabito polna. Sv. mašo je daroval pariški nadškof, primas Francije kardinal Verdier. Naslednji dan pa je dnevnik »La Croix« (Križ) objavil naslednjo poslanico, ki jo je kardinal Verdier naslovil na francoske vernike:

Še prosijo pariškega nadškofa, da bi spregovoril kako besedo o miru. Rad jo spregovorim. Dnevi stiske, ki jih preživljamo, so nam postali dnevi odkritij. Francoski narod je znova pokazal, kaj je. Ob vsaki, dnevi ali nočni uri, so bili naši častniki, naši vojaki, naši rezervisti klicani, da brez obotavljanja zavamejo svoja mesta v borbi ali obrambi. Pa so enostavno pustili svoje delo, domača ognjišča — brez hrupa, brez očitkov, brez nevolje. Njihovo duševno stanje je izraženo z dvema besedama: Dolžnost. Francija! Občutil sem ti dve veliki besedi na ustnicah mladega rezervista, edineca, ki je zapustil svojo skoraj umirajočo mater.

V Parizu, na deželi, na meji — še včeraj sem bil temu priča blizu Metzja v naši dragi Loreni — je veličastna, dostojanstvena tišina. Preprosto, molče se pripravljajo izpraznitve naselij in organizacija obrambe. Veličastni prizori. Da, francoski narod je velik narod, vreden ugleda in zaupanja vsega sveta.

Toda kaj bo jutri? Bo, kar bomo napravili. Velika vprašanja, ki so na dnevnem redu, niso še rešena. Moremo celo trditi, da bo v sodobnih okoliščinah proučevanje teh vprašanj izzvalo še druga in da bo doba, v katero gremo, ena izmed največjih v zgodovini. Francija, brez katere se ni dokončnega ne zgodi, mora bolj kot kdaj koli biti na višini svojega poslanstva. Zato pa še enkrat: Edinost, edinost!

Sile narodov, naj bodo stvarne ali moralne, so neizmerne. Needine so skoraj prazne; združene pa in oživljene po krščanskem in francoskem idealu, postavljene v službo plemenitosti in pravice, so zmogljive vseh čudežev. Edinost je torej velika dolžnost naše ure. Kadar je očetova hiša v nevarnosti, otroci vsi pozabijo na medsebojne prepirke ali različne načrte in imajo vsi en sam klic: Pomagajte, pomagajte!

Jutri bodo prišli nad nas nove naloge. V luči dogodkov, pred grožnjami, ki se vrtinčijo pred nami, bomo še bolj morali izmeriti naše slabosti. Toda sedaj ni čas, da bi jih naštevati. Sedaj je čas, da Franciji, svetu, Bogu, ki ljubi Francoze, obljubimo, da bomo vsi, roko v roki, združili vse naše sile, da bo naša domovina še bolj pravična, še bolj močna, še bolj krščanska, zares vredna svojega večnega poslanstva!

To je beseda, ki vam jo govorim, ko odhajam z Montmartra, kjer je na tisoče in tisoče vernikov v edinstveni slovesnosti prosilo Boga za mir... Da bi ga nam Bog naklonil!

† Janez kardinal Verdier, pariški nadškof.

Mussolini govoril v Trstu

da je za Srednjo Evropo edina rešitev: plebiscit

Za primer spopada je stališče Italije že določeno

Trst, 18. sept. KTS. Danes dopoldne ob 10.25 je Mussolini na kontratorpedovki najnovejšega modela »Camicia Nera«, ki sta jo spremljali dve eskadrilji ladij istega tipa, prispel v Trst. Takoj po prihodu v Trst je odšel na trg Edinosti, kjer je imel pred nad 200.000 poslušalci toliko pričakovani govor.

V začetku svojega govora je naglasil, da je bil prvič v Trstu leta 1910, še pred vojno. Drugič se je mudil v tem mestu leta 1921, v času, ko so nas mučila številna vprašanja, kako ohraniti mir. Zatem je Mussolini dejal, da ne prihaja v Trst, da bi dvignil moralo tržaškega prebivalstva, ker da to ni potrebno, ampak pa prihaja zato, da se osebno prepriča, kaj je bilo dozdaj v tem mestu storjenega in da pokaže, kako bi bilo mogoče v najkrajšem času doseči končni cilj. Razložil je dalje, kaj je bilo v teku 20 let storjenega za povzdigo tržaškega pristanišča ter za gospodarski napredek njegovega zaledja. Ob tej priliki je Mussolini poudaril, da je Trst po vsej svoji duši italijanski.

V nadaljnjem delu svojega govora se je bavil s češkoslovaškim vprašanjem. Dejal je, da je to vprašanje možno rešiti samo s plebiscitom. Ta odstavek se glasi:

Tržačani! V življenju narodov so trenutki, ko se ljudje, ki tem narodom stoji na čelu, ne smejo izogibati odgovornosti. To, kar vam bom povedal, ni diktirano edino po politiki osi Rim—Berlin, ampak ima tudi svoje zgodovinsko opravilo tudi

glede čustev, ki nas vežejo z Madžari. Poljaki in drugimi narodnostmi. To, kar vam bom povedal, preveča duh vesti, ki jo ne morem imenovati samo italijansko vest ampak evropsko. Za vprašanje, ki razburja Evropo, je samo ena rešitev, izražena z eno besedo, namreč PLEBISCIT za vse narode, ki so bili prisiljeni priti v meje češkoslovaške države, ki je danes pokazala, da organsko ne obstoji. Treba pa je povedati še nekaj: V dobi, ko se vse dela z vratomno brzo plazov, je treba delati HITRO, če se hočemo izogniti neredom in še večjim zapletljajem. Tega se mora zavedati tudi angleški ministrski predsednik ki je kot »leteči glasnik miru« pohitel iz Londona v München, ker nove težave ne bodo olajšale rešitve, ampak izzvale usodepolni spopad. Upajmo, da bo v tem poslednjem času prišlo do mirne rešitve. Moramo tudi zeliti, da za primer, če takšne rešitve ne bo mogoče dobiti, morebitni spopad ostane krajjevo omejen. Če pa se to ne bo zgodilo, morejo nastati splošne svetovne fronte za ali proti Pragi in je treba tudi vedeti, da je Italija za ta primer že določila svoje stališče.

Dolakej se je tudi judovskega vprašanja. Dejal je, da bodo na tem polju podveziti potrebni ukrepi. Posebno je poudaril, da se motijo vsi tisti, ki trdijo, da Italija v tem oziru dela pod vplivom inozemstva, kajti treba je vedeti, da so bili Judje celih 16 let strastni nasprotniki Italijanov.

Predsednik češkoslovaške vlade

Dr. Hodža zavrača plebiscit in napoveduje avtonomijo Slovaški ter Podkarpatski Rusiji

Praga, 18. sept. KTS: Ministrski predsednik Hodža je naslovil danes po radiu apel na češkoslovaško javnost. Prebivalstvo je pozval, naj se zadrži mirno in naj spoštuje red. Med drugim je dejal:

»Kljub temu, da je Henlein zavrnil pogajanja za sporazum s češkoslovaško vlado in kljub poskusu vstaje stoji češkoslovaška vlada odločno na braniku popolne nedotakljivosti države, in ne odstopa od politike, katero je vodila tudi do pogajanj z zastopniki manjšin, posebno s predstavniki sudetskimi Nemci. Za dosego sporazuma vladi zdaj niso potrebni niti Henlein niti ostali sudetsko-nemški veljaki, ki so na begu, kajti dogodki, ki so se dogajali pri nas, in posebno še neuspehi poskus vstaje, predstavljajo najboljši dokaz, da ima vlada tesne zveze s sudetsko-nemskim ljudstvom, katerega večina želi sporazum in pomirjenje med narodnostmi.

»Vedite, da preživljamo najdramatičnejše trenutke v naši zgodovini. Naši državni ponovna preti največja nevarnost. Stavimo vse, da rešimo mir. Nikdar nam nista bila bolj potrebna pogum in duhovna moč, kakor zdaj. Beseda o ohranitvi miru velja za druge države. Za našo državo pomeni to vprašanje zagotovitve dostojne bodočnosti naše domovine. Naša zgodovina predstavlja celo vrsto naporov za dosego sporazuma med Čehi in Nemci. Naša naloga je, da storimo vse, kar

je mogoče, da se ta sporazum uresniči. Vsej Evropi je znan potek naših razgovorov z Nemci. Ves svet ve, da smo po zelo težkih pogajanjih našli podlago, sprejemljivo za obe strani. Vlado so obtoževali, da je postopala odločno. Zavračam te obtožbe. Storili smo le svojo dolžnost. Dali smo dokaz o svoji dobri volji, ki gre skoraj do tega, da se odrečemo samemu sebi. Zadržali smo vstajo in to brez preganjanja. S pomočjo posebnega obrednega stanja smo odstranili najhujše. Izjemni ukrepi, ki jih je vlada podzvela, bodo ostali v veljavi vse datlej, dokler bo to potrebno. Vlada se zaveda te svoje odgovornosti, namreč, da je treba na eni strani ohraniti avtoriteto države, na drugi strani pa se zavedati vseh posledic, ki bi mogle izhajati iz dejstva, da je sudetsko-nemsko vprašanje še vedno nerešeno. Zaradi tega se hočemo pogajati. Dejstvo, da svet ceni našo pomirljivost in v gotovih stvarih tudi našo odločnost, daje čvrsto podlago v notranji in zunanji politiki.

Češkoslovaška je izpolnila svojo nalogo. Tudi ostale države morajo to uvideti. Ni treba, da bi odnošaji med Čehoslovaki in Nemci izzvali nove nemire. Plebiscit bi ne prinesel rešitve. Mi vsi smo o tem prepričani. Tam, kjer je plebiscit mogel prinesiti kaj dobrega, je bil že izveden. Če bi bil na Češkoslovaškem plebiscit potreben, bi se zanj odločila že mirovna konferenca. Toda plebiscit na Češkoslova-

škem je nesprejemljiv, ker bi povzročil nova vprašanja, čisto podobna tem, ki jih imamo sedaj. Češkoslovaška želi v sedanjih napetosti delati za mir.

Če bi se sporazumevali z Nemci in bi pri tem izgubili iz vida vprašanje notranje politike, ki je na dnevnem redu, bi storili napako. Našo državo hočejo odpraviti. Zele v njej sejati zmedo med narodnostnimi elementi. Zato se je začela vlada posvetovati s predsednikom republike, ki zahteva učinkovito rešitev. Slovaška stranka se je oddaljila.

Daladier in Bonnet v Londonu

na pomembnih posvetih s Chamberlainom in Halifaxom

Paris, 18. septembra. KTS. Ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet sta danes zjutraj ob 8.05 z letališča Le Bourget odpotovala v London.

Na letališču so se zbrale ob tej priliki mnogoštevilne ugledne osebnosti. Med drugimi je bil tam polkovnik de Tiren, glavni ravnatelj družbe za letalski promet »Air France«. Tik pred odhodom ministrov so prispeli na letališče tudi ministri Champinchi, Charpentier, angleški poslanec v Parizu in upravnik pariške policije Langeron. Ko sta Daladier in Bonnet prispela na letališče, sta obšla častno četo ter se nato nekaj časa razgovarjala z navzočnimi visokimi osebnostmi, nakar sta se vsedla v letalo, ter se ob 8.35 odpeljala proti Londonu.

Ob 9.26 sta prispela na letališče v Croydon. Sprejeli so ju in pozdravili angleški ministrski predsednik Neville Chamberlain, zunanji minister lord Halifax in francoski veleposlanik Corbijn. Daladier je ob tej priliki naglasil, da Chamberlainov sklep, da ponovno odide v Nemčijo na sestanek s Hitlerjem, zasluži vse spoštovanje. Po nekaj minutah sta se Daladier in Bonnet odpeljala na francosko veleposlaništvo, Chamberlain in lord Halifax pa v Downingstreet.

Po starem običaju bosta Daladier in Bonnet gosta na kosilu pri Chamberlainu. Po kosilu se bodo takoj začela posvetovanja in se bosta francoska državna verjetno že zvečer vrnila v Pariz. Seja angleške vlade bo najbrž v ponedeljek zjutraj. Na njej bodo poročali o razgovorih s francoskimi državniki, poleg tega pa

Novi izredni ukrepi

Praga, 18. sept. AA. (ČTK) Na včerajšnji seji vlade je bilo sklenjeno, da se uvedejo izredni ukrepi, ki bodo veljali 3 mesece v vsej Češkoslovaški. Med temi ukrepi se navaja omejitve gotovih državljanskih pravic ali njihov popoln preklje. Tičejo se osebne svobode, poštne tajnosti, pravice zborovanja in posvetov ter morebiti tudi omejitve svobode tiska. Pokrajinski šefi morejo podzvati tudi druge ukrepe po čl. 11 zakona o izrednih ukrepih. Ta sklep je stopil v veljavo 17. t. m.

Včeraj je bila razpuščena karpatsko-nemška stranka, ki je bila nekaj del nemške sudetske stranke.

Na pristojnem mestu potrjujejo vest, da je vsem moškim češkoslovaškim državljanom, prepovedano zapuščati češkoslovaško ozemlje. Glede prehoda meje med Poljsko in Češkoslovaško so se oblasti omejile le na to, da so poostrele nadzorstvo.

Napad pobeglih sudetskih Nemcev

Praga, 18. septembra. b. V jutranjih urah je vdrla oborožena skupina sudetskih Nemcev, ki so zadnje dni pobegnili v Nemčijo, pri Hebu na češkoslovaška tla in napadla stražnico Nove Domi. Vrgla je na njo dve ročni granati in streljala s strojno puško. Stražniki so na napad odgovorili in po enournem streljanju poglani napadalce nazaj na nemška tla. Po dosedanjih poročilih sta bila dva stražnika ranjena.

V ostalih delih sudetskonemskega področja danes do 6 zvečer ni prišlo do nobenih drugih spopadov.

Promet na Labi ustavljen

Hamburg, 18. sept. AA. (Havas) Poveljstvo nemškega rečneja pristanišča na Labi je ustavilo promet z ladjami po Labi v smeri proti Češkoslovaški in to zaradi sedanjih dogodkov na Češkoslovaškem.

Usoda beguncev

Praga, 18. sept. AA. (ČTK) Kakor poročajo, se je zdaj vrnilo veliko število beguncev v sudetsko-nemške kraje, ki so pred nekaj dnevi pobegnili v Nemčijo. Javili so se oblastem ter tam med drugim izjavili, da so begunci v Nemčiji organizirani v gotove skupine, ki opravljajo poljska dela ter grade utrdbe, delajo pa samo za hrano. Begunci iz Češkoslovaške, ki niso hoteli delati pod temi pogoji, so bili poslani v koncentracijska taborišča.

Praga v dneh za narodno obrambo

zbrala 6 milijonov č. kron

Praga, 18. sept. AA. (ČTK) Snovi je govoril po radiu praški župan Peter Zenkl. Med drugim je povedal, da je bilo na pobudo praške občine v treh dneh v Pragi zbranih za narodno obrambo 6 milijonov kron. To vsoto je vplačalo 50.000 ljudi.

Nj. Vel. kralj spet v Belgradu

Belgrad, 18. septembra. AA. Danes ob devetih dopoldne se je pripeljal v Belgrad Nj. Vel. kralj Peter II. Na železniški postaji v Topčideru je kralja sprejel in pozdravil maršal dvora Colak-Antić, dalje prvi adjutant Nj. Vel. kralja Hristić, poveljnik mesta Stanković in člani civilne in vojaške hiše Nj. Vel. kralja.

la ter zahtevala od parlamenta isto, kakor druge narodnosti. Toda more se reči, da je uresničenje avtonomije na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji na dobri poti in da je treba storiti samo še en korak, da bo zajamčena zvestoba teh dveh narodnosti v češkoslovaški republiki. To bo zelo pomemben rezultat sedanje krize.

Predsednik vlade dr. Hodža je nato apeliral na vse državljanke, da ohranijo mir in red ter voljo, da branijo sebe in državo. »Tisti, ki je kriv, da se je zdaj treba toliko boriti — je dejal dr. Hodža — mora računati tudi na mir. Mi hočemo mir in svobodo. Zdjaj je treba močnega duha in srca, to pa mi imamo.«

Francija pristane na plebiscit če pristane tudi Praga

bodo sprejeti tudi sklepi, ki se nanašajo na Chamberlainov obisk pri Hitlerju.

London, 18. sept. b. Angleško-francoska konferenca se je začela danes ob 11 v Downing Streetu. Francoskim ministrom je bil predložen načrt, ki ga je včeraj izdelala angleška vlada na seji, ki je trajala pet ur. Ta načrt je bil predložen danes dopoldne tudi nemški vladi. Kakšen je ta angleški načrt, je še nadalje skrivnost. Znano je samo, da predvideva plebiscit v sudetskimi nemškimi krajih v Češkoslovaški, podrobnosti pa niso znane. Francoski ministri so prišli v London s sledečimi rezervami: Francija pristaja na načrt o plebiscitu, toda samo v enem primeru, ako na to pristane tudi Praga. Ni znano, ali se je angleški ministrom posrečilo pregovoriti francoske tovariše od teh rezerv in kako bi se imel plebiscit izvesti.

Manifestacije za CSR v Londonu

London, 18. sept. b. Na Trafalgar-Squareu je sklicana nočjo javna manifestacija za Češkoslovaško. Med govorniki so lord Maston, predsednik liberalne stranke, Muirs, načelnik liberalne stranke, laburistični poslanec Wilkinson in liberalni poslanec Robert Beva. Po končanem zborovanju bo manifestacijski obhod pred poslopje češkoslovaškega poslanstva.

Vedno odločnejše zahteve Poljakov

Varšava, 18. septembra. AA. (Havas) Uradna »Gazeta Polska« piše: »Nemogoče je s silo držati posamezne narodnosti v mejah češkoslovaške države.« Organ poljskih vojaških krogov »Polska Zbrojna« poudarja, da za kompromise ni več časa. Poljska manjšina na Češkoslovaškem zahteva svoje pravice.

Oba lista poudarjata, da je zdaj napočil trenutek, ko morajo tudi Poljaki na Češkoslovaškem zahtevati svoje pravice. »Dobri vjekor se bavi posebno z vprašanjem poljske manjšine v šleskem Tješnu. List poudarja, da na Češkoslovaškem samo v tješinski pokrajini živi 200.000 Poljakov. To ljudstvo prebiva v teh krajih kompaktno naseljeno kot celota. Mirovna pogodba je naredila Poljakom veliko krivico. Zdjaj je treba stare krivice, ki so se zgodile Poljakom, popraviti.

Madžarska spremenila svoje stališče do CSR

Budimpešta, 18. sept. AA. Havas: Madžarska vlada je spremenila svoje dosedanje stališče do Češkoslovaške. Madžarski uradni krogi izjavljajo, da jih je k temu prisililo postopanje češkoslovaških oblasti proti Madžarom na Češkoslovaškem. Madžarska vlada je češkoslovaški zaradi vojaških ukrepov na madžarski meji poslala protest. Madžarski časopisi, ki so očitno pod vplivom vlade v Budimpešti, pišejo čedalje bolj ostro o Češkoslovaški ter se vedno huje pritožujejo nad preganjanjem Madžarov onstran meje. Prav tako je značilno, da je cenzura dovolila objavo proglašenja revizionistične lige, ki je pisan v zelo napadalnem duhu.

V Romuniji bodo v vojni tudi ženske pod orožjem

Bukarešta, 18. sept. AA. (Rador) Kralj Karol je podpisal ukaz, po katerem bodo morale romunske ženske opravljati obvezno službo v primeru vojne. Po tem ukazu bodo romunske ženske smele biti vpoklicane pod orožje ali posamič ali v skupinah in bodo določene za službo, ki bo odgovarjala njihovim sposobnostim.

Holandska kraljica prejela jugoslovansko odlikovanje

London, 18. sept. Včeraj popoldne je bil v slovesno avdienco pri holandski kraljici Vilhelmini v Haagu sprejet opolnomočeni poslanik Jugoslavije v Veliki Britaniji in Holandiji Dragomir Kasidolac, ki je kraljici Vilhelmini izročil lento Karagjorgjeve zvezde, s katero je kraljica ob 40-letnici njenega vladanja odlikoval jugoslovanskega kneza namestnika Pavla. Kraljica Vilhelmina je bila zelo ganjena nad to visoko pozornostjo ter se je za visoko odlikovanje najtopleje zahvalila. j

Senator dr. Fran Kulovec o slovenstvu in samoupravi Ljudski tabor na Vinjem vrhu pri Novem mestu

Novo mesto, 18. sept.

Danes dopoldne je bil na Vinjem vrhu pri Novem mestu velik ljudski tabor JRZ, katerega se je udeležilo nad 2000 ljudi iz občin Šmarjeta, Bela cerkev, St. Peter, Skočjan, St. Jernej in drugih.

Tabor se je začel ob 9 na Vinjem vrhu s sveto mašo, katero je daroval kanonik g. Franc Kek iz Novega mesta. Nato se je začelo zborovanje, katero je vodil predsednik krajevne organizacije JRZ v Šmarjeti g. Novak Alojzij. Predlagal je ugodnostne brzojavke Nj. Vel. kralju, Nj. Vis. knezu namestniku, notranjemu ministru g. dr. Korošcu in banu g. dr. Natlačenu. Pozdravil je navzoče župane iz sosednjih občin, župnika in duhov. svetnika Perkota iz Šmarjeti, župnika Rebola iz Bele cerkve in druge oddelce.

Kot prvi je nato govoril g. minister v p. in senator dr. Franc Kulovec, ki je izjavil:

Govor senatorja dr. Kulovca

Letošnje poletje je bilo v Sloveniji zelo razgibano. Tabor se je vršil za taborom, kjer so se zbirale silne množice ljudstva. Notranje življenje slovenskega naroda kipi in si išče izraza v silnih občestvenih skupnostih, da si na ta način pribori veljavo svojemu hotenju in svojim nazorom. Ti tabori resda po veliki večini niso bili političnega značaja. Po tem značaju taborov pa ne smemo sklepati, da ne bi mogli razbrati tudi političnih idej, ki so zbirale te silne množice in katerim idejam so te množice dajale na svojih zborovanjih nedvoumno poudarek. Te misli, ki so zbirale ljudstvo, ki so ga usposabljale za silne osebnosti in za gmetne žrtve, so danes jasno vidne na vse strani. Vsemu svetu so množice pokazale, da je vsak poedinec, ki je sestavljal udeležbo in manifestacijske pohode ljudstva, ud slovenskega naroda. S ponosom so vsi priznali za Slovence in za ude slovenskega naroda. Slovenska narodna zavest se je na teh taborih silno dvignila. Bodoči zgodovinar našega političnega gibanja bo moral postati ob letošnjem poletju in s ponosom zapisati, da je slovensko ljudstvo in slovenska miselnost v bujnem razvoju navzgor. Nič manj niso množice slovenskega ljudstva izražale na teh zborovanjih svojo ljubezen do vseh skupne države Jugoslavije. Slepce bi bil, kdor ne bi videl državotvorne moči, ki je v tem ljudstvu. Vsi so se zavedali, da so nosilci državne misli, kar so Slovenci. Vsi so nešteto krat povedali, da so tukaj doma, da hočejo tukaj na tem domu gospodariti in ta dom tudi braniti. Menim, da teh misli ne bi bilo treba niti z besedami izražati in jih svetu oznanjati. Vse delo, mišljenje, zadržanje in delavnost naših ljudi vse čas, kar so v tej državi, bi moralo biti zadosten dokaz za državotvornost in za državljansko privrženost našega ljudstva. Dejanja povedo več, kakor vsaka beseda in vsak govor. (Burno pritrdjevanje.)

Nekaterim pa besed, ki so dostikrat izraz hlapčevstva in nedržavotvornosti, ni nikoli dovolj. Kako so prejšnji režimi prav od nas zahtevali, da bi se dan na dan hodili klanjati in kleče oznanjevali, češ, da smo Jugoslavlani in pristaši jugoslovanske državne misli. Taka miselnost žali vsakega ponosnega človeka. Zato sem leta 1932 ministrskemu predsedniku Živkoviču v obraz povedal sledeče: »Mi Slovenci, kar nas je pristašev SLS, smo brezpogojni pristaši države.« Povedal sem tudi, zakaj. Nato sem mu pa rekel: »Vi in Vaši podporniki iz Slovenije nečete verjeti, če se samo enkrat to pove. Na vsako denunciacijo želite in hočete, da bi se opravičevali, pojasnjevali in nato iznova zatrjevali. Jaz in mnogi naši tega ne bomo delali, ker je to poniževalno in hlapčevsko. Če hočete verjeti, je prav, če nečete, pa tudi prav, mi ostanemo, kar smo: zvesti pristaši države. Na denunciacije, ki so mnogim tako ljube in nekaterim edino politično orodje, se mi ne bomo opravičevali. Prišel bo čas, ko bomo morali mi zopet reševati, kar so drugi porušili.« Tako sem rekel leta 1932. — Vidite, ta čas je tukaj, traja že tri leta in naše ljudstvo se je v tej dobi pokazalo kot eminentno državotvoren element. (Viharno odobravanje.)

Evropa razburkana — Jugoslavija mirna

Mi danes zborujemo na političnem taboru. Zborujemo v času, ko je vsa Evropa v silni napetosti. Milijoni ljudi so pod orožjem. Milijoni družin ne vedo, ali bodo mogli drugi dan še mirno obdelovati svoja polja in opravljati svoja dela. Milijoni gledajo s strahom v bodočnost, ker vidijo pred seboj v prihodnosti vse razdejavanje, ki jih ustvarja vojna. Mi pa tukaj zborujemo lepo v miru. Pri nas je vse mirno. Ni nobenega razburjenja. Pri nas ni nobene negotovitosti, ne tukaj v Sloveniji in ne po vsej državi. Vsak more nemoteno opravljati svoja dnevna opravila, vsak more mirno živeti, ne da bi se bal, kaj mu prinese drugi dan. To je uspeh zunanje politike sedanjega režima.

Kako pa je bilo pred tremi leti z našo državo? Gorje nam, če bi ostalo zunanje politično stanje takšno, kakršno je bilo pred dobrimi tremi leti! Od vseh strani so nas obkroževali sovražniki. Država ni imela svoje lastne zunanje politike, marveč je bila povezana na druge. Danes živimo z vsemi sosednimi državami v prijateljskih odnosih, z nekaterimi celo v zelo prišernih prijateljskih odnosih. To je poročilo za naše mirno življenje in za mirno gospodarsko ustvarjanje. Če sedanjí režim ne bi bil ustvaril ničesar drugega kakor to, da je državljanom dal to varnost, bi že njegova zasluga bila tako velika, da bi morali biti zaradi tega vsi državljani hvaležni. Vsi pa moramo vedeti, kolikor pač od nas zavisi, in pomagati, da se ti silni spori, ki pretresajo Evropo, rešijo mirno, brez prelivanja krvi. Upamo, da bo uvidenost zmagala in da bo krščanska zavest, ki vendarle živi še v milijonih src vsaj podzvestno, ustvarila predpogoje za mirno reševanje teh spornih vprašanj.

En nauk pa moramo le posneti iz tega nemira, v katerega je zšla Evropa: države so močne in varne le, če imajo zadovoljne državljane. Države morajo torej biti tudi notranje-politično urejene v taki obliki, da vsi državljani čutijo blagodejen vpliv enakopravnosti in pravičnosti, ki mora biti vrhovno vodilo vsemu notranjemu življenju v državi. Ali se spomnite, kako je bilo v naši državi pred prihodom sedanjega režima? Vse je bilo nezadovoljno, vse se je čutilo vezano, zapostavljeno, oropano svojih pravic. Kaj bi bilo iz države, če bi bilo to stanje trajalo še dalje? Nov režim je prinesel za vse silno veliko olajšanje, začetek nove dobe, ko je mogel vsak državljan zopet uživati blagodejno svobodo. Svoboda si pa ne smemo misliti v tem, da je svoboda razbrzdanih sil. Svoboda pomeni red in podrejenost svojih zahtev skupnosti in splošnemu blagru.

JRZ za enakopravnost in enakovrednost vseh državljanov

V državi je nastopilo pomirjenje. Stranka, ki se je osnovala, da podpira in nosi režim, si je nadela

za svoj končni cilj nalogo, da ustvari tako sporazumno preureditev države, da bodo v njej vsi zadovoljni in se šteli enakopravne in enakovredne. Stranka hoče zato ustvariti tako stanje, da bodo v državi zadovoljni vsi, tudi Slovenci in Hrvači poleg Srbov. Ustvariti hoče tako notranjo preureditev, ki bo povsem pravična in bodo vsi državljani enakopravni. To ni morda samo vodilno geslo, marveč resna volja stranke, katere bistveni del smo mi, ki smo kot bivša SLS napravili z drugimi politično skupnost, ki se imenuje Jugoslovanska radikalna zajednica.

Kaj je s slovenstvom?

Ko to trdim, pa že slišim iz vrst tistih, ki za slovenstvo se niso doprinesli niti za eno paro žrtve, češ, da je slovenstvo ogroženo. Morete že brati v vseh predalnih listov, ki so nasprotni režimu: »Kakšna enakopravnost, kakšna pravičnost, ko vlada strog centralizem?! Vi ste zatajili avtonomijo ali samoupravo, kakor hočete!«

Kaj je torej s slovenstvom? Ali je res ogroženo? Kaj je s samoupravo in avtonomijo? Ali smo jo res zatajili?

Če se potepljaš, ne boš lovil zakladov, ki jih nosiš s seboj. Rešil boš svoj največji zaklad, ki ga imaš, to je življenje. Če si v gospodarskih težavah, seveda ne moreš molče mimo tega, vendar se moraš vprašati, kaj je več vredno: Ali pogubiti samega sebe in življenje, ali pa trpeti? Narod je več kot pa vse nepravice, vse težave, vse bogastvo. Če v narodu ni te zavesti, ni vredna, da živi. Prepričan sem pa, da so v najskrivnejših globinah narodovega življenja moči, ki ga vržejo na pravo pot, če jo zgreši. Torej, ali je narodovo življenje, ali je obstoj slovenskega naroda ogrožen? Če je, kdo ga ogroža? Katere sile? Kdo torej: Vlada? Režim? Ali je to ogrožanje narodovega življenja, če je režim dal slovenskemu narodu najvišjo kulturno institucijo, slovensko Akademijo znanosti in umetnosti? Ali je morda to ogrožanje narodovega življenja, da se slovensko vseučilišče v Ljubljani izpolnjuje in organizira? Ali to, da je vedno več meščanskih in srednjih šol? Ali ogroža slovenstvo morda narodno edinstvo? Če kje kak zakotni pisar v Nikitču ali Djevdjeliči zapíše o tem kakšno nespametno besedo, servira ljubljansko glasilo slovenskih liberalcev za naše nepopolnobražene in še bolj liberalne žandarje to kot opozorilo s pristavitkom: »Kaj pravijo na to ljubljanska JRZ? Ali ste videli? Taki so klerikali! Oni so za narodno edinstvo, morali pa bi biti Slovenci!«

Da, Slovenci smo! (Navdušeno odobravanje.) Ali je to kaj napakega, protidržavnega, z obstoječimi zakoni neskladnega? Menim, da ne izdam nobene skrivnosti, če trdim, da smo v tem pogledu v najboljši družbi. Pokojni kralj Aleksander je rekel: »Le dober Slovenec more biti pravi, dober Jugoslovani!« Ali je mar tisti dober Slovenec, ki se sramuje svojega jezika, ga kvari in murvari, kakor to delajo mnogi naši tako zvani »Jugoslovanci?« Ali je dober Slovenec morda tisti, ki je proti Akademiji znanosti in umetnosti, ali tisti, ki vse svoje politično delo vidi v denunciranju in v klečeplazenju, ki si ne upa povedati, kaj je prav za prav to, Slovenec biti? Sicer nas pa ti ljudje dosti ne zajemljejo. Kdo bo o tem sodil in razsojal, kaj pomeni Slovenec Jugoslovani? Mislim, da narod Narod sodi in odloča in narod smo mi! Narod bere zakone svojega življenja in jih presaja v vsakdanje življenje. Smo ponosni, ker smo Slovenci in s tem Jugoslavlani in hočemo biti še bolj! Hočemo ostati v življenjski skupnosti z vsemi brati, ki govore jezik, kakršnega vsaj po naši sodbi ne najdeš na svetu! Z njimi se hočemo radovati in žalostiti. Ne smemo ostati samo pri tem. Dejansko pomoč moramo nuditi vsem bratom. Mi zahtevamo za svoje brate, kjerkoli so, polno kulturno življenje in polno svobodo. Nismo manj vredni, kakor so Nemci ali Italijani ali Madžari. Želimo, da bi te besede slišali na severu in jugu, zahodu in vzhodu. Mi smo najbolj državotvoren element! Smo pravi Jugoslavlani in pravi Slovenci ter dobri državljani. Kar ni v redu, bomo odpravili in izboljšali. Kar je dobro, hočemo še poglobiti! (Dolgotrajno navdušeno odobravanje.)

Kaj pa samouprava?

Če golo življenje naroda ni v nevarnosti, če se ne potapljamo kot narod, potem mora seveda biti naša skrb, da obdržimo narodno bogastvo, da si pridobimo novo, da se gospodarsko okrepimo. Naša skrb je v to smer obrnjena.

Pa bo kdo rekel: »Vi ste nam govorili, da je predpogoj za uspešen naš gospodarski razvoj, da si priborimo avtonomijo, da si priborimo samoupravo.« Da, to je žalostna zgodovina. Vsem je še v živem spominu in ostalo bo do konca dni. Mi pa ponovno slovesno izjavljamo, da vidimo v večini primerov izvir napredka in zboljšanje svojega gospodarskega stanja, če bi imeli samoupravo. (Viharno pritrdjevanje.)

Kaj je torej z avtonomijo, samoupravo? Zopet so očitki ravno od strani, kjer so glavni krivci, da smo dobili strogi centralizem in da še nimamo samouprave, a sedaj pravijo, češ, JRZ je zatajila zahtevo po samoupravi, po avtonomiji. Mi smo šli, kot rečeno, kot politična skupnost v novo politično skupnost JRZ. Ali smo kaj zatajili? Ali je kaj zatajila stranka kot taka, ali slovenski del stranke? Odprimo pravila stranke! Na strani 9 beremo sledeče: »Stranka (JRZ) je miselnost, da je načelo samouprave v širokem obsegu (self-governement) najboljši sistem za ureditev državne uprave v smislu ljudskih želja in potreb. Državno upravo in upravljanje države je treba tako urediti, da se posameznim krajem možnost, da svoje krajevne potrebe, upravne, gospodarske, finančne, kulturne in druge sami urejajo.« — Slišate ste tudi besedo »Self-governement«. Ta beseda je prišla na mojo zahtevo v pravila in je vzeta iz angleškega upravnega življenja.

Torej stranka je sprejela svoj program, da se mora država reformirati v smislu samouprav in sicer takih samouprav, ki odgovarjajo angleškim samoupravam. To je torej načelo stranke sprejela, to je njen program in tej svoji programatični točki se stranka tudi ni nikdar odrekla. Stranka hoče potem takem takem ureditvi države, ki odgovarja angleškim samoupravam. Ali pa veste, kakšne so angleške samouprave? Na Angleškem se z besedo avtonomija, ali samouprava označujejo one pravice, ki jih imajo deli Velike Britanije proti angleški vladi, ali deli imperija proti imperialni oblasti, dalje deli dominijonov nasproti dominijalni oblasti. Pri tem se morajo upoštevati posebno deli imperija, kjer so udje raznih narodnosti in ras v eni državi. Gre torej pri vsem tem za avtonomne ali administrativne pravice večjih pokrajin, ki jih imajo nasproti skupni srednji oblasti. Kulturne, ali samoupravne pravice so tako velike, da imajo poedini deli Velike Britanije celo svoje vlade. Nanašajo se v poslednjih okrajih te samoupravne pravice na občinske uprave, na šolstvo, na kmetijstvo, na finance, na javna dela in na trgovino. Tako ima glede teh resorov severna Irska popolno avtonomijo. Četudi daje Anglija take samouprave in toliko avtonomnih pravic posameznim delom, vendar ni radi tega Anglija nacionalna država, temveč enotna država, ki obsega celo

severno Irsko. Ali ste slišali, kakšno vsebino ima angleška beseda, ki sloji v pravih stranki? Ali niso to velike pravice, ki so pragmatično zabeležene v pravih stranki? Kdo more dokazati, da se je stranka tej programatični točki kdaj odrekla? Mi vzdržujemo v celoti to svojo glavno zahtevo.

Zakaj se pa ne izvede, boste rekli, vse to, kar je po programu naša zahteva? Tukaj so velike zapreke, ki jih je treba polagoma odpravljati in ni najmanjša zapreka hrvaško vprašanje. Veliki grehi se v političnem življenju dostikrat ne popravijo hitro. Takšen velik greh je bila vidovdanska ustava, ki še sedaj meče sence po vsej državi. Pot dela nam je nakazana, po tej poti moramo hoditi in vse skale, ki so na poti, s skupnimi močmi odstraniti, da se približamo onemu, kar hočemo in v čemer vidimo svoj končni cilj. Oni pa, ki žive samo od hujškarja, pa naj vedo po tem, kaj so samouprave v angleškem smislu, kaj hočemo in kaj služi blaginji države. (Tako je!)

Pred volitvami smo!

Živimo v velikih časih. V državi stojimo pred volitvami, ki bodo brez dvoma velikega pomena za ves nadaljnji razvoj v državi. Ali se bo slovensko ljudstvo zavedalo svoje velike odgovornosti, ki jo ima nasproti sebi, nasproti državi in nasproti stranki prav v teh volitvah? Naše ljudstvo mora stati v strnjenih vrstah. Ne sme se dati zopet zmotiti in begati, kakor se je dalo leta 1920. Zgodovinske politične napake se ne smejo v našem političnem življenju več ponoviti. Mi moramo pri volitvah priboriti odločilno zmago! Za Dolenjsko se naši skupnosti tudi ni treba bati. Težišče stranke se je — o tem ni nobenega dvoma več — premaknilo proti jugovzhodu Slovenije, na Dolenjsko. Tukaj smo najbolje organizirani! Kje morejo pokazati okraje, kjer so vse občine v naših rokah, kakor ravno mi doli na Dolenjskem? Če je položaj tak, potem pa imamo tudi mi gotove pravice in odgovorni eksekutivni

faktorji gotove dolžnosti. Mi danes prijavljamo te pravice in sicer s poudarkom. Mi zahtevamo, da se te naše pravice spoštujejo in upoštevajo v polnem obsegu. Če smo najbolj strnjena vrsta, potem smo tudi najzanesljivejša opora stranke in režima. Če je tako, potem nam ni treba prošnji, ampak hočemo celo pravico!

Zato bodimo ponosni. Držimo skupaj, in se pripravimo korajžno na boj, ki mora biti za nas v vsakem oziru zmagoslavno bojevanje!

Ljubljani. Med govorom g. dr. Kulovca je veliko razburjenje povzročil medklic, ki ga je napravil neki mladenič s sokolskim znakom, češ, da so prebivalci novomeškega in litijskega okraja najbolj zabiti.

Govor dr. Kulovca so zborovalci sprejeli z velikim navdušenjem. Večkrat so govor prekinili z navdušenim odobravanjem.

Nato je govoril član banskega sveta novomeški odvetnik gosp. Veble, ki je obirno razpravljajal predvsem o gospodarskem delu vlade v treh letih in o vseh njenih koristnih ukrepih za napredek države na tem polju. Poudaril je še zlasti okolnost, da ravno zadnji dogodki v mednarodnem svetu dokazujejo, da je naš obstoj in napredek zagotovljen v lastnem delu, ne pa v zanašanju na pomoč drugih.

Dalje je govoril še župan Brulc Franc iz Hrušice, ki je poudarjal pred vsem zasluge novoustanovljene kmetijske zbornice in njene načrte, ki si jih je stavila in jih hoče izvesti.

Na taboru je sodelovala tudi godba iz Bele cerkve in odlični moški in mešani pevski zbor iz Bele cerkve.

Ljudstvo je bilo zelo navdušeno in se je z velikim veseljem vračalo opoldne na svoje domove. Bilo je to zborovanje, katero bo ostalo tamkajšnjemu ljudstvu še dolgo v najlepšem spominu.

Blagoslovitev Delav. doma v Celju

Celje, 18. septembra.

V celjski kroniki bo z velikimi črkami zapisan 18. september, ko je bil v prisotnosti g. bana dr. Natlačena in drugih oddelčnikov odprt in blagoslovljen nov Delavski dom v Celju, da bi služil svojem velikemu namenu.

Ob 9 dopoldne se je zbralo pred lepo okrašenim Delavskim domom veliko ljudstva, ki je pozdravljalo bana dr. Natlačena, ko se je pripeljal v Celje, da osebno odpre novi dom. Celjski župan g. Alojzij Mihelič je v lepem govoru podal vso zgodovino gradbe Delavskega doma, ki je veljal 2.800.000 din. V svojem govoru je posebno poudarjal, da so bila vsa dela razpisana in da so v prvi vrsti upoštevali domače celjske obrtnike, ki so zaposlili samo celjsko delavstvo, tako da se je znatno zmanjšala brezposelnost.

Za županom je spregovoril g. ban dr. Natlačena, ki je izrazil željo, da bi bil ta delavski dom res zatočišče tistim, ki bodo iskali v pomanjkanju in stiski strehe, da bi bil ta dom zatočišče tistim, med katerimi vlada pravo razumevanje in ljubezen, da se bodo vsi tisti, ki pridejo v ta dom, spominjali, da je država pripravljena za delavstvo vse žrtvovati, da pa zahteva tudi, da delavstvo ne ruši in uničuje tega.

Zagonetno dejanje v plujskem vlak

Iz vagona so ga vrgli, pa ga je drugi vlak povozil

Maribor, 18. septembra.

Na kratko smo v današnjem »Slovenec« javili, da je povozil večeraj popoldne ljubljanski vlak, ki prihaja v Maribor ob 18, med postojama Pragersko in Rače neznanega moškega do smrti. Potniki, ki so se peljali z omenjenim vlakom, so bili prepričani, da je nesrečno izvršil samomor. Preiskava, ki so jo izvršili snoči orožniki v Račah, in pa izpovedbe potnikov, ki so se peljali s plujskim vlakom, so pa osvetlile dogodek v vse drugačni luči.

Včeraj popoldne se je peljalo iz Maribora v Ptuj z vlakom veliko ljudi. Med njimi je prišlo v enem izmed vagonov do prepira, ki ga je izzval nepoznan moški. Bil je očitno vinjen, pa se je zaganjal v sopotnike, se prepiral z njimi ter grozil, da bo vse pometal iz vlaka. Nekateri moški so se mu postavili po robu, pa je prišlo nazadnje med postajama Rače in Pragersko do rvanja. Trije, štirje moške so se spravili nad nasilneža, prebrali so se sem ter tja prav tik vagonskih vrat, ki so se nenakrat odprla in moški je omahnil. Padel je z vlaka ter obelzel na sosednjem tiru. Vlak je nadaljeval pot naprej, ljudje pa so videli, da moški negibno leži na tračnicah. Na postaji Pragersko so potniki o tem obvestili postojno osebje. Kmalu po prihodu plujskega vlaka je zapeljal na pragersko postajo osebni vlak iz Ljubljane. Strojevodjo tega vlaka so na Pragerskem

opozorili, naj pazi in vozi previdno, ker leži nekako na polovici pota proti Račam na tiru najbrž nezaveščen človek. Strojevodja je res odpeljal s primerno previdnostjo naprej, kljub temu pa je prepozno zagledal na tiru pred seboj ležečega človeka. Z vso silo je zavrl, vendar ni mogel vlaka pravočasno ustaviti, pa je lokomotiva prevozila nesrečnega ter obstala. Sprevodniki so izlekli moža izpod koles in ker so videli, da je mrtev, so ga položili poleg tira in jarek ter je vlak vožnjo nadaljeval. Mrtvega pa je kmalu nato našla orožniška patrulja iz Rač ter je odredila, da so ga prepeljali v mrtvašnico.

V žepu pokojnika so našli davčno knjižico, iz katere je razvidno, da se piše Franc Hončič, po poklicu je poljedelec ter je doma iz Babincev, občina Križovljani pri Varaždinu. Mrtvec je imel več smrtnih poškodb, ni pa še ugotovljeno, ali ni morda bil zanj že padec z drvečega vagona na tračnice smrtonosen ter ga je potem ljubljanski osebni vlak že mrtvega prevozil. Državno pravdnštvo v Mariboru je odredilo preiskavo in obdukcijo pokojnikovega trupla, ki se je izvršila danes popoldne v mrtvašnici v Račah.

Obdukcija, ki jo je izvršil sodni zdravnik gosp. dr. Zorjan, je ugotovila, da je imel pokojnik zlomljenih več reber in da je umrl zaradi notranje izkrvavitve. Vzrok smrti je padec iz vagona, ki je bil smrtonosen. Pokojnik je bil tedaj, ko ga je povozil ljubljanski osebni vlak, že mrtev.

Dr. Stojadinović — častni meščan Kragujevca

Kragujevac, 18. sept. r. AA. Danes je bil na slovenski seji mestnega sveta mesta Kragujevca izvoljen za častnega meščana dr. Milan Stojadinović, predsednik vlade in zunanji minister.

Novi šef generalnega štaba

Za šefa generalnega štaba je bil imenovan armijski general Dušan Simonović, doslej poveljnik letalstva. Za vršilca dolžnosti pokojnika letalstva je imenovan divizijski general Miloje Janković, pomočnik poveljnika letalstva. Vršilec dolžnosti poveljnika armije je postal dosedanjí poveljnik orožništva general Jovan Naumović, prvi pomočnik inspektorja vojnno-tehnične inspekcije pa konjeniški brigadni general Ivan Jovanović, doslej pomočnik poveljnika orožništva.

Ministra dr. Spaho in Cvetković v Sloveniji

Ljubljana, 18. septembra.

Danes sta z belgrajskim brzovlakom ob 10 dopoldne dospela v Ljubljano g. minister za promet dr. Mehmed Spaho in minister za socialno politiko ter narodno zdravje Dragiša Cvetković. Oficielnega sprejema na ljubljanskem kolodvoru ni bilo, pač pa ju je pozdravil g. pomočnik tukajšnjega železniškega ravnatelja ing. Kavčič, ki se je dalj časa zamudil z obema ministroma v pogovoru. Oba ministra sta ostala v Ljubljani kakšne pol ure, nato pa sta z avtomobilom nadaljevala pot na Gorenjsko.

Bor's Kalin razstavlja

Ljubljana, 18. septembra.

Ime Borisa Kalina je v slovenskem umetniškem svetu že precej znano, ker se je udeleževal zadnja leta celo plodovito, vendar pa ni doslej še priredil večje razstave. Razstava, ki jo je danes odprl, pomenja zanj pravo zmagoslavo. Osební uspeh, kakor ga je dolgo ni doživel kakšen slovenski umetnik, hkrati pa še več: dokončen obračun z umetniškimi zablodami prejšnjih let, ko smo na razstavah videli dela nezmognih, ki so se pa nam predstavljala kot najmodernejši pridobitve umetnosti. Zgleda slepila je zdaj konec. Ze zdavnaj smo bili navajeni raznih kubizmov, dadaizmov, futurizmov, neompressionizmov itd., zmagala je zdrava umetnost, taka, ki ljubi resnično lepoto, ki pa je začetno bolj sodobna in bolj moderna ko vsa prejšnja skrupulna lažnih umetnikov. Ze poprejšnjim Gošče, še bolj pa danes Kalin, sta pomedla z lažnivo umetnostjo. Kalin, ki je danes razstavil v Jakopičevem paviljonu, je pokazal, kaj zmora sodoben kipar z umetniško dušo in plastiki lepega ustvariti, pa bodisi v kamnu, marmorju, mavcu, lesu ali v drugem gradivu.

Ob pol 12. dopoldne je razstavo otvoril predsednik Kluba neodvisnih g. prof. Stane Kregar (iz St. Vida). Pozdravil je odlične zastopnike, tako predsednika Narodne galerije dr. Frana Windischera, zastopnika mestnega župana dr. Moleteta, predsednika Društva slovenskih likovnih umetnikov g. Vavpotiča, upravnika Narodne galerije g. Zorjana ter številno občinstvo, med katerimi je bilo mnogo likovnih umetnikov, leposlovcov in drugih kulturnih delavcev ter umetnost ljubčih oseb.

Gosp. Vavpotič je sporočil nato čestitke v imenu Društva slovenskih likovnih umetnikov.

Proslave 20 letnice Jugoslavije

Govor ministra dr. M. Kreka na proslavi na Jesenicah

Jesenice, 18. septembra.

Politična organizacija JRZ na Jesenicah je priredila danes dopoldne shod, ki je bil združen s proslavo 20 letnice obstoja Jugoslavije. Zborovanje je imelo tudi narodnoobrambni značaj. Po dolgem času je bila danes velika dvorana Krekovega doma spet napolnjena z našimi somišljeniki delavci, uradniki in obrtniki. Na odru so bile razporejene narodne noše, v ozadju od vrha do tal velika državna zastava in tudi ospredje je bilo po vsej dolžini okrašeno z državnimi zastavicami. Za uvod je zaigrala godba, nakar je predsednik Bertonec otvoril shod in dal besedo gosp. ministru dr. M. Kreku, ki je izvajal naslednje:

Jesenice so zelo važen industrijski kraj, prometno središče in turistično izhodišče. Vendar vse to lastnosti Jesenic v našem razpoloženju stojijo bolj v ozadju, tako da prevladuje v naših dnevnih razgovorih, pogovorih in mislih predvsem okolnost, da so Jesenice obmejna postaja jugoslovanskih železnic v severozapadnem trikotju jugoslovanske meje. Tu meji Jugoslavija na svoja najmočnejša sosedja. Morda se večkrat premalo zavedamo, da smo obmejna pokrajina. Preveč površni smo, da bi v dnevnem zasledovanju svojih interesov in vsakdanjih političnih bojih mislili in dovolj računali s tem, da sta severna in južna meja razmeroma zelo blizu, da je vsa Slovenija pravzaprav obmejna pokrajina.

Obmejni kraji vsake države imajo svoje posebne dolžnosti, pa tudi posebne časti in odlike. Prebivalstvo obmejnih krajev mora biti posebno državi vdano, za državno skupnost požrtvovalno, na vsako žrtve pripravljeno, ker je ono v miru in vojni predstraža državnih in narodnih interesov na mejah. Po obmejnem prebivalstvu v veliki meri sodi svet celo državno skupnost. Red in stopnja kulture na mejah vzbuja pohvalo ali zasmeh preko meje. Državljanstva trdnost in narodna zavednost ob meji širi ugled in spoštovanje državne moči preko meje, ali pa jo ruši med sosedi.

Slovenci smo se te svoje, v državnem življenju tako izredno važne vloge, vedno zavedali. Nikoli in nikdar nista bili in nista država in narodna misel med Slovenci v debati.

Nedržavnih, nejugoslovanskih, nenarodnih gibanj med Slovenci ni. Nasprotno skušamo Slovenci ves čas našega državnega življenja v Jugoslaviji najzornjeje izpolnjevati vse dolžnosti, ki jih imamo napram državi skupnosti in vsakim razmeram. Saj nas v nekaterih drugih krajih države kar zasmehujejo zaradi najvišje davčne morale Slovenij. Ljudje, ki so bolj široki v razumevanju in izpolnjevanju zakonov, ne morejo doumeti naše vestnosti in točnosti pri vseh državnih datjavah in vseh javnih dolžnostih. Taki ljudje, ki ne razumejo, kaj je vestnost, ki izvirja iz ljubezni do države, ne razumejo našega življenja in smatrajo, da se po Sloveniji cedi med in mleko, ker Slovenci tako točno izpolnjujemo vse obveznosti. Ta sodba je napačna, naravnost grda. Sloveni človek iz zavesti čiste dolžnosti in spoštovanja do države in državnega zakona da vse, kar more in več kot more, da izpolni svojo dolžnost v popolnosti in v celem njenem obsegu.

Kolikor od nas življenje zahteva, smo vselej na ves glas izpovedali in dokazali, da smo z vsem srcem in z vsakim dejanjem brespozorni čuvarji Jugoslavije. Mislim, da smo Slovenci v minulih 20 letih napram državi kot obmejno prebivalstvo v celoti in popolnoma storili svojo dolžnost ter donesli svoj bistveni del k nesporni moči in ugledu, ki ga Jugoslavija danes v meddržavnem življenju uživa.

Letos smo to storili še prav posebej. Ob 20. letnici države smo kot obmejno prebivalstvo smatrali za svojo posebno dolžnost, da na zborih, tabornih, mimohodih in manifestacijah z zastavami in slavoloki, cveticami in svečanimi oblikami, s klicanjem, petjem, govori in godbo, z veliko državnim in narodno manifestacijo širom cele naše dežele na ves glas poudarimo, da hočemo biti najzvestejši državljani Jugoslavije, najzrednejši sinovi njenega kralja in kraljevskega doma ter najzvoornejši državljani in sodelavci z ostalimi brati Jugoslavlani.

Danes za isti namen manifestirajo industrijske delavske Jesenice. Jesenice, ki so letos priredile že celo vrsto najzrednejših kulturnih prireditelj, hočejo v vrsti drugih slovanskih mest ob 20 letnici slaviti tiste, ki so ustvarjali Jugoslavijo in vodili Slovence vanjo. Industrijske Jesenice opozarjajo danes mladi rod, ki ne čuje drugega kot dnevi ropot strojev in težo klavirja, in prelepo domačo govorico v svobodni narodni državi, da pred 20. leti ni bilo tako. Jesenice kažejo na zgled, ki se še danes odigrava pred njihovim pragom. Trdo je življenje in človek ni rad zadovoljen z njim. Ali strahotna je usoda tistih, ki so pozabili na naravno okolnost, da kri ni voda, ali pa so jih razmere prisilile, da jim gospodujejo naredi tuje krvi. Saj Slovenci to na svoji koži čutimo in vsi Jugoslavlani z veliko bolešjo spremljamo sinove in hčere našega rodu, ki morajo kdo ve kje zunaj po svetu živeti, se vzdrževati in trpeti, ne da bi njihovi trudi in znoji večali skupno narodno bogastvo in bogatili našo narodno zgodovino. Mi pa smo srečni, da so v Jugoslaviji našli svoj narodni dom, svojo domačo hišo, svojo ljubljeno domovino in si ne želimo nič drugega, kakor vnjeti ostati za vedno v miru, v svobodi, medsebojni ljubezni in spoštovanju.

G. minister se je nato dotaknil viharne razmere v Evropi in poudaril, da nas je dalekovidna modrost in srečna roka jugoslovanske zunanje politike pripeljala v srečen položaj, da se vsa ta nevihta odigrava daleč od nas in gre mimo nas tako, da zanj vemo samo zaradi tega, ker živimo v modernem času časopisja, telefona in radijskih aparatov.

Zadnji čas sem veliko potoval po najjužnejših krajih naše države, po dolini Vardarja, po Južni Srbiji, Bosni, Hercegovini, Crnogori in Sandžaku. Najmočnejši vtis, ki ga človek dobi s teh potovanj širom domovine, je prepričanje: velika je Jugoslavija, silna je njena moč. V neverjetno hitrem tempu se izpopolnjuje in napreduje njeno gospodarstvo in njena kultura. Jugoslavlani 1000 kilometrov oddal ljubijo in cenijo Slovence, veliko vedo o nas in nas res radi imajo. Kjer sem hodil, sem nosil pozdrave Slovencev. Našim domačim političnim nasprotnikom povem, da nisem prav nič drugače govoril, kakor govorim doma v Sloveniji. Govoril sem o slovenski ljubezni do vseh Jugoslovancev, o bratstvu, ki nas vse veže, o sorodstvu, ki nam diktira isto usodo. Govoril sem o tem, da Slovenci poznamo in ljubimo srbsko junaško prošlost, srbsko borbo za svobodo, silno odprdnost srbskega življa v letih suženstva slovanstva na Balkanu. Govoril sem jim o Slovincih in njihovem življenju, o naši kulturi in našem narodnostnem boju. Ob takih premišljevanjih smo vsi od severa do juga samo po sebi čutili tisto skupnost in sorodnost krvi, ki nas je v jugoslovansko državo gnala in ki nas v jugoslovanski narodni državi srečne dela.

Kamorkoli sem prišel, povsod so me ljudje sprasovali o našem voditelju g. dr. Korošcu, tako da sedaj res ne vem, kje ga bolj ljubijo in bolj cenijo. Morali se bomo Slovenci zelo truditi, da nas drugi ne prekosijo v vdanosti in spoštovanju do njegovih silnih sposobnosti. Povsod smatramo za veliko srečo, da imamo Slovenci takega voditelja in državnika. Smatramo to za srečo za Slovence in za Jugoslavijo. Samo po sebi se jim zdi, da se morajo Slovenci stoodstotno zgrniti okrog njega in mu slediti kot od Boga danemu voditelju. Povsod sem zatrjeval, da se bomo vsi Slovenci resno trudili, da bo naš uspeh na skupni zmagi predstavljal vse naše moči, ker smo in bomo vselej in ob vsaki priložnosti kot zvesti in disciplinirani vojaki v prvih vrstah boja za zmago programa in načel stranke, v katero smo včlanjeni in ki jo smatramo za najprimernije organizacijsko sredstvo v naši politiki.

Minila je doba taborov in zunanjih manifestacij. Gremo zopet v notranje delavnice, posvetovalnice, predavalnice, učilnice. Nepristano mora med nami biti živo življenje, ki vabi, toplina in požrtvovalna pridnost, ki ogreva, čista poštenost in zvestoba, ki nam daje lep obraz in sveti na vse strani. Ko bodo videli tisti, ki zunaj stoje in jim je mraz, da je pri nas toplota, jih bo zamikalo, pa bodo pristopili v našo družino. In tisti v temni nejasnosti bodo videli našo luč jasne spoznanja in čistih načel na nas, zvestih strankinih pristaših, pa si bodo zaželeli resnice in družbe nosilcev resnično pravih političnih misli.

Nepristano živahni delavci, vedno goreči apostoli za svojo stvar bomo na vseh straneh pridobivali nove prijatelje, vedno množili naše vrste in bomo v vsakem trenutku pripravljeni za vsak nastop, ki ga bo od nas zahtevalo politično vodstvo. Le tako bomo dobro pripravljeni in vedno pripravljeni, le tako moremo računati na zmage in uspehe.

Jesenjani ste trdega organizacijskega dela in boja vajeni. Od takrat, ko so vas marksistični pro-

letarski tovariši iz tovarne metali, do predzadnjega časa, ko so vas iz političnih razlogov zasledovali in zapirali, pa do zadnjih let, ko ste vodili v jeseniškem komunale in javnem življenju, vse to je dolga doba zmag in bojev našega jeseniškega ljudstva, ki ima za nasprotnike marksistično levico in neki liberalizem, ki spreminja svojo vsebino, kakor mu drugi kapo krojijo, le ta stalna poteza mu vedno ostane, da se v družbi z inozemskim kapitalom neprestano bori proti večini slovenskega ljudstva. Tako so Jesenice miniaturna slika političnega življenja med Slovenci sploh. Prepričan sem, da bodo Jesenice tudi slika splošne naše zmage, kakor so to v preteklosti večkrat bile.

Gosp. minister je bil za svoja izvajanja nagrajen z dolgoletnim ploskanjem, godba je pa za zaključek slavnostnega programa spet zaigrala. Gosp. minister je nato stopil z odra v dvorano ter odgovarjal na razna vprašanja. Pri teh odgovorih je bil ponovno deležen splošnega odobravanja.

Po vseh lokalih in po cestah na Jesenicah se danes popoldne z navdušenjem komentira govor in pojasnila g. ministra. Glasno se hvali pametna politika naše vlade in postopanje naših voditeljev.

Proslave 20 letnice Jugoslavije

so bile večeraj še v sledečih krajih:

Zg. Tuhinj (govoril g. Strein Ivan), Smartno v Tuhinju (Strein Ivan), Skočjan pri Turjaku (Finc Milan), Turjak (Finc Milan), Senčur pri Kranju (tajnik Tomazin), Predoselj (tajnik Tomazin), Naklo (Golob), Duplje (Golob), Smednik (Kremžar Franc), Boštanj (dr. Jerob Peter), Smartno pri Litiji (Puš Ludvik), Javorje pri Litiji (Puš Ludvik), Višnja gora (Puš Ludvik), Sostro (Peršuh Ivo), Dobrova (Miloš Stare), Šmarje (Sv. Križ) (Miloš Stare), Bloke (dr. Kamušič), Cerknica (dr. Kamušič), Zagradec (Pengal), Žužemberk (Pengal), Smihel pri Žužemberku (Pengal), Trebnje (Pirih Milko), Rateče-Planica (dr. Smajd), Breznica (dr. Smajd), Gorje (Snoj), Dovje (Snoj), Bob. Bistrica (Pirih Vlado).

V nedeljo 11. t. m. pa so bile take proslave v tehle župnijah:

Crnomelj (dr. Koce), Izlake (Puš), Kolovrat (Puš), Radovljica (Tomazin).

Primorske vesti

Kako so se pripravljali za Mussolinijev obisk

Trgovski in industrijski sindikat na Reki je razposlal vabilo svojim članom, naj se v velikem številu udeležijo sprejema Mussolinija v Trstu. Za sprejem Mussolinija v Trstu se vrše mrzlične priprave v Trstu, Postojni, Gorici, Volčah pri Tolminu in Kobaridu. V Idriji se vrše priprave za sprejem v Gorici, kamor bodo šli Idrijčani. Sprejema se bodo udeležili polnostevilno vsi rudarji in nameščeni rudniki v uniformah. Dvajset deklet se uri v posebnih plesih. Večja skupina miličnikov iz Idrije in okolice je odpotovala v Kobarid, kjer bodo prisostvovali Mussolinijevemu sprejemu. — V Trst je v zadnjem času prispelo veliko število tujcev, ta je Italijanov iz notranjih pokrajin, bržkone na sprejem Mussolinija, kar je dalo Trstu precej živahnosti. Med drugimi je prispelo tudi okrog tisoč italijanskih žen.

V Trstu vlada za Mussolinijev sprejem veliko zanimanje. Zadnje priprave se vrše z veliko naglico. »Piccolo« opisuje v eni zadnjih številki prvi Mussolinijev obisk v Trstu leta 1918. In njegov govor na mestu, kjer so obesili Oberdanka. Za sedanjim obisk bo delala parada 25.000 članov fašističnih organizacij in 8000 fašistov. Ob tej priliki bodo pričeli z delom za gradnjo okolišnice »Roma« (35 ton), s postavljanjem prve jeklene plošče v ladjedelnici ev. Marka. Poleg tega bodo začeli graditi še več drugih ladij.

Slaba letina

Na Krasu smo letošnje leto doživeli čudne vremenske razmere, ki so skoraj vse leto nagajale našemu kmetu in so večinoma vzrok slabemu letošnjemu pridelku. Ponekod dela izjemno le pšenice, katere so skoraj povsod veliko več pridelali kakor lani. Pa tudi nekatera druga žita se niso slabo obnesla. Vendar so zadnje vremenske razmere, to je trajni dež, marsikomu uničile žita, zakaj kmetje so ugneli le požeti žito, ne pa spravili, ali vsaj ne suhega. Zato je nevarno, da bo žito strohnelo ali pa vzkliklo. Krompirja bo letos malo. Spomladaj ga je najprej uničil hud mraz, potem ga je zatrla suša, zadnje čase pa spet dež nagaja. Marsikje je opaziti poleg posušene in ovene krompirjeve na njivi eževe krompirjevo cvelje. — Prav tako ne bo skoraj nič fižola, ki ga je spomladaj uničila suša, poleti pa neprestano deževje. — Tudi letina sena je letos slaba, pridelka pa komaj za polovico od srednje dobre letine. Otava je sicer lepo obetala, toda pokositi je ni bilo mogoče, ker ni bilo vremena.

O kruhu se ni toliko govorilo in pisalo niti v svetovni vojni kakor se zadnji čas pri nas. Sicer se je enotna vrsta kruha po letošnji žetvi precej zboljšala, da ga tisti, ki niso bili nikoli vajeni črnemu kruhu, prav radi jedo. Vendar pa ne glede na to, kaj je dovoljeno in kaj ni, kakšna sme biti moka in kakšen kruh, po kraških vaseh niso letošnje leto poznali ne krušne moke ne kruha. Lanska letina je bila pičla, kar so pridelali doma, so porabili že čez poletje in v jeseni, tako da za zimo in do nove žetve ni ostalo več ničesar. Žito, ki se ga prav za prav za zasebno porabo niti ne more dobiti, in pa moka, sta tako draga, da večina družin že skoraj celo leto ni imela kruha.

Romanje na Barbano. Iz reške pokrajine je dne 11. septembra odpeljal poseben vlak izredno veliko število romarjev na božjo pot na otok Barbano. Do Trsta so se romarji peljali z vlakom, od tam pa s posebnim parnikom. V ponedeljek so se romarji vrnili domov.

Knežak je dobil novega župana. Občinska uprava je znana ne samo po reški dolini, ampak tudi drugod. Številni župani (podeštati), ki so se vrstili drug za drugim, so tudi odhajali drug za drugim, kneški občini pa so ostajali dolгови. Nedavno je imenoval reški prefekt za novega župana (podeštata) za občino Knežak, bivšega dolgoletnega tajnika fašistične stranke v Trnovem odnosno v Ilirski Bistrici, učitelja Vigliantija. Viglianti je premeščen istočasno na šolo v Knežak skupno s svojo ženo, ki je prej učiteljvala na deški ljudski šoli v Trnovem. Za tajnika fašistične stranke v Trnovem pa je bil imenovan bivši ravnatelj ljudske šole v Trnovem.

Nesreče. V Trstu je podivjana krava hudo ranila v trebuh 53letno Ivano Skorja. Prepeljali so jo v tržaška bolnišnico. Njeno stanje je precej nevarno. — Avtomobil je povozil 64letno Terezijo Rebec iz Sežane. Zlomila si je nogo v kalenu.

Semoprodaja za Ljubljano: tt. FRANC GOLOB, Ljubljana
Semoprodaja za Maribor: tt. PINTER in LENARD, Maribor

Slovenska gasilska četa razpuščena. Iz Globasnice nam poročajo: Konec avgusta je tukajšnji občinski upravitelj na podlagi odredbe deželne glavarja, zadevajoče gasilna društva, imenoval krajevnega vodjo narodne socialistične stranke posestnika Franca Reinwalda za občinskega gasilnega vodjo združenih gasilskih čet Globasnice-Steben in Mala vas-Steben. Slovenski gasilski četi sta si pretežna iz aredevst svojih članov-posestnikov v teku let nabavili motorno brizgalno in zgradili gasilsko domova v Globasnici in Stebnu.

Obrtni sejem v Celovcu je precej dobro uspel. Skupno ga je obiskalo okrog 70.000 oseb, med njimi mnogo Nemcev iz Rajha. Posebno zanimanje je vzbujala kmetijska razstava ter razstava raznih gospodarskih strojev. Veliko povpraševanje je bilo po stanovanjskih opravah in hišnih potrebščinah.

Izsuševanje. Ze davno je nekdo sprožil predlog, naj se izsuši obsežno močvirje na jugu pred celovškimi vrati. Predlog je ostal na papirju do danes, ker je primanjlo potrebnih sredstev. Zadnji čas pa se resno trudijo, da bi izrgali vodi in blatu okrogla 1100 hektarjev zemlje od Vrbskega jezera čez Otice pa do Zrelca. Proračun predvideva nad dva milijona mark stroškov. 324.000 mark bodo nosili interesi (poedinci in občine), 85% pa državna blagajna. Z delom bodo pričeli 1. oktobra. S tem delom bo pridobil velik kos rodovitne zemlje, južno predmestje Celovca se bo bržkone začelo širiti, mesto samo pa bo vsaj delno rešeno večerne in jutranje megle, s čimer se bodo njegove zdravstvene razmere znatno zboljšale.

Nova elektrarna. V Apačah bo država zgradila veliko elektrarno, ki bo dobivala vodno moč v Borovnici, katere strugo bodo nekoliko preložili, v Stečnikovi gmajnici pa bodo napravili večji vodni rezervoar. Centrala bo stala pri Kuharju. Apačani in sosedje upajo, da bodo odslej lahko delali in mlieli z elektriko, doma pa bodo imeli električno luč. Ljudje se vselej te del, ker bo da vsaj nekoliko zaslužili.

Požar. V Žitari vasi je zgorel Kuratov skedenj. Zgorela je tudi vsa krma. Pravijo, da je začela skedenj iskra od lokomotive, ker je začelo goriti takoj po odhodu vlaka. Škode je nad 40.000.

Ponesrečila se je pri nabiranju jagod 28letna Marija Dvojak iz Zavrha pri Šmarjeti v Ražu. Prosvetno društvo v Globasnici je uprizorilo večeraj lepo zgodovinsko igrjo »Jurij Kozjak«. Igra je prav dobro uspela in tudi udeležba je bila lepa.

Smrtno se je ponesrečil na motornem kolesu blizu Celovca Albin Putz, doma iz Velikovca.

Umrli je v Beljaku velik prijatelj koroških Slovencev, zdravnik dr. Kreiner. Pokojni je bil po rodu Nemec iz gornje dravske doline. Deloval je kot zdravnik v Beljaku nad 30 let. Kdor je iskal pri njem kakršnekoli pomoči, jo je gotovo dobil. Bil je Nemec, ki se je ob vsaki priliki zavedal svojega nemstva, imel pa je veliko razumevanje za potrebe koroških Slovencev, kar so oskorniki Nemci razlagali kot pomanjkanje nemške nacionalnosti. Koroški Slovenci mu žele, da bi v domači koroški zemlji, ki jo je tako ljubil, našel svoj mirni dom.

Pokopali so na Radišah 38letno Amalijo Rutnik p. d. Koračeva. Pokojna je bila ugledna in zavedna Slovenka iz znane Jugove družine z Dvorca. Naj v miru počiva!

Samo še danes! Amerikanski Pastir Kostja v muzikalni komediji

DONJUANKE

KINO MATICA ob 16, 19-15 in 21-15 uri

FOTOAMATER

Prvi kongres slovenskih fotoamaterjev

Ko je na velesejnu velika razstava propagirala fotografijo in z nazornimi grafikoni predočevala masam obiskovalcev delovanje in uspehe slovenskih fotoamaterjev, obenem pa odkrivala z brezobzirno roko tudi nedostatke njihovega udejstvovanja in zlasti njihovo neorganiziranost, so se na poziv ljubljanskega fotokluba zbrali v Ljubljani zastopniki fotoamaterjev iz vseh večjih krajev slovenskega podeželja. Razgovor o skupnih težnjah in težkočah, ki zavirajo še plodnejši razvoj slovenskega fotoamaterstva, ter sklepanje o ukrepih, ki jih posamezna društva brez tlesnejšega medsebojnega sodelovanja ne morejo uresničiti, in ne v zadnji vrsti tudi medsebojno spoznavanje, je bila glavna naloga tega kongresa, ki so se ga udeležili delegatje iz Maribora, Celja, Ptujja, Konjice, Litije, Trbovlje, Jesenice, Kranja, Jezerskega in Ljubljane. Vseh udeležencev je bilo preko 50, ki jih je v imenu sklicatelja pozdravil g. K. Kocijančič, dočim je bil za predsednika kongresa izbran soglasno ravnatelj g. P. Erce iz Ljubljane.

Z ozirom na važnost kongresa so pripravili člani ljubljanskega fotokluba vrsto temeljitih referatov. Kot prvi je poročal g. K. Kocijančič o važnosti organiziranja in smotrnosti dela ter podčrtal nekaj najvažnejših nalog, ki bi se jih morale lotiti naše organizacije v prvi vrsti. Podčrtal je potrebo, da se razširi organizirano delo na širši večji število ljubiteljev fotografije, že organizirane delovne enice pa poveže v slovensko zvezo fotoamaterskih društev. Z ozirom na važnost obstoja takšne zveze je predlagal, da se izbere odbor, ki naj opravi vse pripravljeno delo in zvezo oživotvori.

Nezdravih odnosov med našimi fotoamaterskimi organizacijami in zastopatvi inozemskih foto-

grafskih industrij, ki jih je polno v Zagrebu in Belgradu, dočim jih pogrešamo v Sloveniji, ki je največji potrošnik fotografskih potrebščin v državi, se je dotaknil z daljšim referatom g. Lojze Pengal. Poudaril je posebno stališča, ki ga zavzema trgovina s fotografskimi potrebščinami spriču tečne povezanosti fotografije s celotnim kulturnim življenjem in iz te povezanosti izvirajoča dolžnost, da podpira vse resne podvige organiziranega fotoamaterstva. Orisal je in podprl z dokazi pasivnost, ki jo stalno kažejo zastopstva tujih industrij do naših strokovnih organizacij ter pokazal zlasti na njihovo skoraj strnjeno odsotnost na splošni razstavi fotografije in filma v Ljubljani, ki je bila prireditelj izrazito kulturnega značaja. Pojasnil je, da je morala edina slovenska strokovna revija prenehati izhajati, ker so ji inozemske industrije, ki jedo naš kruh, odrekale svoje inserate, ter da so zaradi istega vzroka izpodleteli poizkusi, da se oživotvori nova slovenska strokovna revija. Z ozirom na takšna dejstva tem bolj bode v oči čisto drugačna mera, ki jo uporablja fotografska industrija za slične organizacije izven mej Slovenije in še v neprimerno večji meri izven mej naše države, kjer z vso točnostjo odrajuje svoj kulturni davek strokovnim organizacijam in dnevnemu in strokovnemu tisku. Ožigonal je, omalovaževanje z reklamnimi predavanji v tujem jeziku in še bolj dejstvo, da lahko na prste ene roke seštejemo prospekte, propagandne tiskovine in cenike, ki so tiskani v slovenskem jeziku. — Sprejel je bil njegov predlog, da zveza to zaedno prouči in ukrene vse potrebno, da se to omalovaževanje slovenskih fotoamaterjev za vedno prepreči.

G. C. Böhm je razpravljal o osrednji zbirki slik ter poudaril važnost, ki jo ima takšna zbirka za vse kulturne organizacije in javne in privatne ustanove. Poudaril je kulturno dolžnost fotoamaterjev, da zbirajo fotografije iz življenja našega

Zaključek IX. balkanskih iger:

Grčija zopet prva!

Jugoslavija je z razliko 10 točk zasedla drugo mesto

Belgrad, 18. sept. m. Dopoldne so se pred 10.000 gledalci v prisotnosti odposlanca Nj. Vel. kralja majorja Prosenca, maršala dvora Čolak-Antića in mnogih odličnikov nadaljevale IX. balkanske igre, ki so končale z zmago Grčkov. Nepremagljiva Grčija si je ponovno osvojila prvenstvo in dokazala, da je še vedno prva na Balkanu. Naše upanje je šlo po vodi, ne toliko zaradi slabe forme naših atletov, nego zaradi smole, ki nas je spremljala. Odsotnost ing. Stepišnika v disciplini meta kladiva, bolezen našega Kotnika pri teku na 5000 m in danes pri teku na 1500 m, kjer se je zgrudil dva metra pred ciljem, so glavni vzroki, da so naše šanse šle po vodi. Grški lahkoatleti so danes dokazali, da so dostojni nasledniki starih Helenov. Njihovi stari borci, ki bodo skoro zapustili aktivno športno delovanje, so se borili kot mladeniči, a njihovi juniorji kot zreli atleti.

Ko je prišlo tekmovalje, je bilo razmerje med Jugoslavijo in Grčijo 77,5 : 68, z razliko 9,5 v našo korist. Do maratonskega teka je Jugoslavija povečala razliko na 89,5 : 78, torej za 11,5 točk. Po maratonskem teku so Grki zmanjšali na 89,5 napram 87, torej z razliko samo 2,5, ker naši v tej disciplini na žalost niso prinesli niti točke. Zatem so naši v teku na 110 m z ovirami z nepričakovano zmago Hanžekoviča nad Mantikasom uspeli povečati razmerje na 96,5 : 91. Zatem pa so Grki s skoki s palico in s kopjem prešli v vodstvo s 106,5 : 112, torej s 6,5 točkami. Po troskoku in štafeti pa so postavili definitivno razmerje 125,5 : 114,5, torej z 9,5 točkami v njihovo korist. Grki so bili sigurni svoje zmage. Njihovi časnikarji, ki so sedeli za našim dopisnikom, so še pred začetkom tekmovalja računali in ugotovili, da bo njihova vrsta zmagala z 12 točkami nad Jugoslavijo. Kot vidimo, so se uračunali le za 2 točki.

Današnja tekmovalja, ki so se vršila v lepem vremenu, so prinesla nov balkanski rekord v skoku s palico, katerega je postavil Grk Tanos s 3,91 m. Senzacija dneva je bila zmaga našega Hanžekoviča nad Mantikasom v teku na 110 m z ovirami. Prav tako je prijetno presenetil turški atlet Geren, ki je za svojo državo priboril edino prvo mesto na balkanijadi v teku na 400 m.

V splošnem je Jugoslavija danes dosegla dve prvi mesti, tri druga in tri tretja. Grčija šest prvih, tri druga in tri tretja. Rumunija tri druga in eno tretje mesto, Turčija eno prvo mesto. V teku celokupnega tekmovalja v IX. balkanski igri je priborila Jugoslavija 10 prvih, 7 drugih in 5 tretjih mest, Grčija 9 prvih, 8 drugih in 9 tretjih mest, Rumunija 1 prvo, 5 drugih in 4 tretja mesta, Turčija 1 prvo mesto. Iz tega se vidi, da so zmago odločila druga in tretja mesta.

Tehnični izidi

Disk, grški stil: 1. Syllas (Grčija) 40.12 m, 2. Kleut (Jugoslavija) 37.59, 3. Kovačević (Jugoslavija) 37.10, 4. Curau (Romunija), 5. Floros (Grčija).

Tek 1500 m: 1. Goršek (Jugoslavija) 4:05.4, 2. Kiš (Romunija) 4:06.8, 3. Velkopulos (Grčija) 4:10.3, 4. Regeb (Turčija), 5. Cukalas (Grčija).

Tek 110 m z ovirami: 1. Hanžekovič (Jugoslavija) 15 sekund, 2. Mantikas (Grčija) 15.1, 3. Faik (Turčija) 15.7, 4. Ehrlich (Jugoslavija), 5. Negru (Romunija).

Maratonski tek (42 km 195 m): 1. Rağazos (Grčija) 2 uri 30 minut 38 sekund. To je najboljši rezultat, dosežen letos v Evropi. 2. Kiriakides (Grčija) 2:31:20, 3. Sefki (Turčija) 2:55:38, 4. Selim (Turčija), 5. Gall (Romunija).

Skok ob palici: 1. Tanos (Grčija) 3.91 m (nov balkanski rekord), 2. Eilhardt (Romunija) 3.80, 3. Travlos (Grčija) 3.80, 4. Lenert (Jugoslavija), 5. Ivanuš (Jugoslavija).

Tek na 400 m finale: 1. Gerem (Turčija) 49.4, 2. Andreakis (Grčija) 50.6, 3. Pletersček (Jugoslavija) 50.7, 4. Karageorgios (Grčija), 5. Jordake (Romunija).

Troskok: 1. Palamiotis (Grčija) 14.45, 2. Jovčević (Jugoslavija) 14, 3. Lambrakis (Grčija) 13.91, 4. Jonescu (Romunija), 5. Bičaku (Albanija).

Met kopja: 1. Papageorgiu (Grčija) 58.48, 2. Vananu (Romunija) 58.43, 3. Markušić (Jugoslavija) 57.60, 4. Metaxas (Grčija), 5. Kovačević (Jugoslavija).

Kot zadnja točka je sledila štafeta 4 x 100 m, ki se je končala z zmago grške štafete v postavi:

Pilavidis, Sakelariu, Latapas, Lambrakis s časom 43.4. Druga je bila Jugoslavija v postavi: Stevanović, Radonić, Kling, Bauer s 43.9. Tretja je bila Rumunija s 44.5.

Končno stanje točk je: Grčija 125, Jugoslavija 114.5, Rumunija 58, Turčija 28.5, Albanija 4. Albanci so dosegli vse svoje točke v štafeti.

Ako primerjamo prednje stanje z lanskeoletno balkanijado, vidimo, da je Grčija obdržala svojo pozicijo, Rumunija je od 104 točk padla na 58, Jugoslavija se je od lanskega poraza povzpela od 69 ponovno na 114.5, Turčija prikazuje majhno napredovanje. Bolgari niso nastopili.

Zvečer ob 9 je minister za telesno vzgojo dr. Buič v Oficirskem domu razdelil zmagovalcem 9 balkanskih iger, Grčiji, pokale.

Letalski miting v Celju

Celje, 18. septembra.

Za 10 letnico svojega obstoja je priredil agilen celjski aeroklub svoj jubilejni miting, pri katerem so sodelovali naši najboljši vojaški in civilni piloti, kot mednarodno priznani pilot-akrobat kap. Djal, kap. Vesel, dr. Rape, pilot-učitelj zagrebškega aerokluba Cafuk in drugi. Sodelovalo je 12 motornih letal, med njimi dve aerolimuzini in 8 brezmotornih letal, večinoma delo jadralne sekcije celjskega aerokluba, ki se je tiho in mirno pripravljala na ta svoj veliki praznik, da pokaže javnosti sad nesebičnega in požrtvovalnega dela mladih idealistov, pod vodstvom pionirja našega jadraltva g. Ropasa. Škoda je le, da zaradi premajhnega in slabega letališča, ki je dolgo le okrog 450 m in široko komaj 150 m, niso mogla sodelovati težka bombna letala. Vse pohvale in priznanja vredna je tudi uvidenost vojaške uprave, ki je ves čas pomagala prirediteljem, kjerkoli je mogla, in jim dala na razpolago tudi svoja letala. Miting sam se je neoficijelno začel že v soboto popoldne s poletji občinstva. Izvršenih je bilo okrog 50 poletov, ki so trajali do 6 zvečer in jim je prisostvovalo nad 2.000 gledalcev. Ob 8 zvečer pa je aeroklub priredil pred krasno razsvetljenim in dekoriranim magistratom promenadni koncert.

V nedeljo dopoldne so se nadaljevali leti občinstva. Naval na vozovnice je bil tolik, da je moralo nad polovico interesentov odditi domov brez krsnega poleta, kar so vozili stalno le trije aparati, drugi pa so zaradi pomanjkanja bencina

Sportni dan Olimpa v Celju

Prvenstvena tekma med mladino SK Olimpa in SK Jugoslavije 3:0 (0:0). — Starine SK Celja proti SK OLIMP 2:0 (1:0). — Glavna prvenstvena tekma med SK Olimpom in SK Jugoslavijo 3:1 (1:0).

Celje, 18. septembra.

Dopoldne ob 9. se je pričel v dvorani gostilne »Jugoslovani« v Gaberju propagandni tabletenis turnir. Na turnirju smo opazili nekaj novih talentiranih igralcev, ki bodo v konkurenčni borbi kmalu postali nevarni »starim«. Zmagal je Furlan (Jugoslavija), drugi je Latos (Celje), tretji Franko (Jugosl.), četrti Ante. Ob 10. pa so nastopili lahkoatleti v troboju, in sicer v skokih in metih. Udeležili so se ga atleti mariborskega Železničarja, ljubljanskega Primorja ter domačih klubov Celja, Jugoslavije in Olimpa. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Met krogle seniorji: 1. Hlade (Železn.) 12.81, 2. Gregorovič (Zel.) 11.95, 3. inž. Marek (Prim.) 11.10. Pri juniorjih je zmagal Katič (Celje) 13.18.

Skok v višino seniorji: 1. inž. Marek (Prim.) 165 cm, 2. Gregorovič (Zel.) 150 cm, 3. Mitrovič (Olimp) 147 cm. Od juniorjev je bil prvi Katič (Celje) 144 cm.

Met diska seniorji: 1. Hlade (Železn.) 35.12, 2. Gregorovič (Zel.) 30.28, 3. inž. Marek (Prim.) 29.83. Juniorji: 1. Katič (Celje) 32.04.

Kopje seniorji: 1. Hlade (Zel.) 42.14, 2. Gregorovič (Zel.) 40.90, 3. Mitrovič (Olimp) 37.09.

kmeta in inteligenta, da skrbijo za reportažo vseh važnejših dogodkov v naši ožji domovini, zbirajo slike naših narodnih običajev in kulturnih spomenikov itd. Orisal je veliko propagandno delo, ki so ga naši amaterji do sedaj že izvršili, ki ga bo pa treba s pomočjo naših oblasti in s pritegnitvijo k sodelovanju čim večjega števila slovenskih fotomaterjev še razširiti in poglobiti.

Referat g. Janka Branca bi zaslužil, da ga objavimo v celoti, kajti podal je zanimiv in temeljit zgodovinski pregled slovenske fotografske literature od njenih prvih početkov do najnovejše dobe ter nam obenem predložil vso kričečo misli naših strokovnih literatur, pa tudi vzroke te misli. Zahvalil se je našemu dnevnemu tisku, ki je v dveh največjih dnevnikih navzlic pomanjkanju prostora odprl stalno strokovno fotomatersko rubriko s strokovnimi članki, posveti in poročili iz delovanja naših organizacij. Priporočil je, naj fotomaterji to naklonjenost našega tiska upoštevajo. Že sedaj so te rubrike nekakšno službeno glasilo naših strokovnih organizacij, z ustanovitvijo zveze pa so postale tudi njeno uradno glasilo.

O nedavnem mednarodnem fotomaterskem kongresu na Dunaju je poročal g. S. Grom, ki je nanašal nekaj zanimivih vtiskov s tega kongresa, obenem pa obširneje orisal pri nas skoraj docela neobdelano poglavje: fotografija v šoli!

O organizaciji začasnih tečajev in njihovi važnosti je obširno govoril g. Lombard, v debati pa je med drugimi spregovoril o raznih potrebah po deželja g. Župančič, ki je poudaril potrebo, predavanja, potovalne knjižnice in moralne podpore centralnih organizacij v vsakem oziru.

Vsi predlogi, ki so bili stavljeni tekom debate, so bili soglasno sprejeti. V svrhu ustanovitve zveze je bil izvoljen pripravljalni odbor s predsednikom g. Gromom, tajnikom g. K. Kočjančičem in gg. ravni. F. Ercetom in L. Pengalom kot članoma ožjega odbora. V širši odbor so bili izvoljeni zastopniki iz vseh večjih krajev Slovenije. Soglasno je bila sprejeta tudi resolucija, ki jo

prinašamo v celoti na drugem mestu. Po skupnem kosilu so si ogledali gostje veliko razstavo na veselesju, naker so bili v prostorih ljubljanskega fotokluba od njihovih ljubljanskih tovarišev ljubljeno pogostiti.

Letošnji 11. september, ko je bil ta kongres v Ljubljani, pomeni važen mejnik v zgodovini slovenske fotomaterstva. Ustanovljena je bila zveza slovenskih fotomaterjev in s tem dana njihovu delovanju močna moralna opora, izvirajoča iz zavesti strnjnosti enakega hotenja!

RESOLUCIJA.

I. Slovenski fotomaterji, zbrani na svoji I. konferenci 11. septembra 1938 v Ljubljani, ugotavljajo nujnost, da se organizacija našega fotomaterskega udejstvovanja razširi in poglobi tako, da bo tudi po številu pripadnikov ustrežala veljavi, s katero se slovenska fotografija že danes ponaša pred svetom.

V to svrhu pozivamo neorganizirane slovenske fotomaterje, naj bi se pridružili že obstoječim fotomaterskim organizacijam oziroma naj bi osnovali njihove podružnice ali samostojne organizacije.

Obstoječim organizacijam in zastopnikom slovenskega fotomaterstva, zbranim na konferenci, pa nalagamo, naj storijo tudi s svoje strani vse potrebno za okrepitev organizacijske misli.

Potrebno je, da se v to svrhu osnuje čim prej vrhovni forum slovenskega fotomaterskega udejstvovanja v obliki Zveze slovenskih fotomaterskih društev. To naj bo glavna naloga pripravljalnega odbora, izvoljenega na tej konferenci.

II. Ustanovni občni zbor Zveze slovenskih fotomaterskih društev naj sprejme v svoj dnevni red kot eno glavnih točk terminiranje domačih razstav, organizacijo kolektivnega pošiljanja slik slovenskih fotomaterjev na domače in tuje razstave, ustanovitev osrednje zbirke slik slovenskih fotomaterjev, medsebojno izmenjavo potujočih slikovnih map, ustanavljanje fotografskih knjižnic, dobavo fotografskega materiala članom Zveze slo-

Motorne dirke na Rašico

V nedeljo so bile prve tovrstne motorne dirke iz Srednjih Gameljnov na Rašico. Hermes je dokazal, da je življenja sposoben klub in matiča slovenskega motociklizma. Na 1860 m dolgi progi so bili doseženi naslednji rezultati:

Kategorija do 125 cm: 1. Anžur Lojze, Hermes D. K. W. 100 cm 2.41 3/10, 2. Fantini Walter, Hermes D. K. W. 100 cm 2.42, 3. Blatnik Jože, Hermes D. K. W. 100 cm 2.48.5/10.

Kategorija turnih motorjev brez razlike na jakosti: 1. Rotar — Mart in Hermes B s. a. 350 cm 2.40.1/10, 2. Kunaver Jože (Hermes), Villiers 250 cm 2.42.1/10, 3. Čamerlik Mirka, James 175 cm 2.47.8/10.

Kategorija športnih motorjev do 350: 1. Skoppec Viktor, Hermes Rudge 350 cm 2.37, 2. Puhar Franc, AJS Hermes 350 cm 2.40.8/10, 3. Lapajne Julij, Ilirija, Kranj, izven konkurence, Horex 350 2.49.7/10.

Kategorija športnih motorjev nad 350: 1. Puhar Fran, AJS 350—cm 2.36.4/10, Hermes, 2. Šušbel Ivan Arie, 500 cm 2.38, 3. Dobovičnik 2.39.5/10.

Najboljši čas dneva je odnesel znani gorski prvak g. Janko Šiška, Ilirija-Ljubljana, v času 2.21.8/10.

morali počivati in čakati, da je prispel na aerodrom potreben pogonski material.

Popoldanske prireditve so se udeležilo nad 10.000 ljudi. Ob pol 3. so priletela tri lovska letala, takoj nato pa je prispel zastopnik Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla, polkovnik Defar, prišli pa so tudi polkovnik Milkovič kot poveljnik mesta in drugi. Gosp. opat Jurak je blagoslovil dve brezmotorni letali, ki sta bili zgrajeni v Celju. Naraščaj »Naša krilac« v Celju je sprejel od gosp. Pivka, tajnika mariborskega oblastnega odbora, lepo zastavo, ki jo je g. opat blagoslovil. Nato so tri lovska letala izvedla odlične akrobacije, pri katerih se je odlikovalo zlasti letalo št. 2. Občinstvo je z zanimanjem in navdušenjem spremljalo lepo prireditve. Veliko zanimanje je vzbudilo tudi letenje brezmotornih letal celjske skupine. Letaloma sta kumovali g. Borlakova in Ropasova. Drugi del sporeda je bil posvečen motornemu letenju. Najlepša točka je bil vsekakor skok s padalom, ki ga je izvedel naš mednarodno znani pilot Svetozar Šajič iz Belgrada. Letalo se je povzpelo do višine 1000 m, nakar je Šajič skočil ter pristal blizu letališča. Šajiča so prepeljali na letališče, kjer ga je sprejela godba, navdušeni gledalci pa so ga dvignili na ramena ter ga nosili po letališču. Organizacija prireditve je bila vzorna in je celjski klub lahko ponosen na to prireditve, s katero je vzbudil med občinstvom veliko zanimanje za letalstvo. Vsi so imeli priliko, da se prepričajo, kako visoko je danes pri nas razvito letalstvo.

4. inž. Marek (Primorje) 36.75. Juniorji: 1. Katič (Celje) 36.25.

Po dveh lepo odigranih tekmah je veljala Jugoslavija za favorita, vendar pa je danes popolnoma razočarala in izgubila s 3:1. Jugoslavija se v vseh 90 minutah ni znašla in je igrala zelo raztrgano in brez smisla. V 43. minuti je streljal Olimp gol zaradi nespornosti nasprotne obrambe. V drugem polčasu je zabil Olimp v 23. minuti iz 23 metrov še drugi gol, Jugoslavija pa svoj zadnji gol v zadnji minuti v lepi kombinaciji.

Mariborski sport

ISSK Maribor : Čakovečki SK 0:1 (0:1).

Ob krasnem jesenskem vremenu sta se na zelo slabem terenu SK Rapida srečala v prvenstvenem boju prvak Slovenije Čakovečki SK in domači ISSK Maribor. Igra je bila izrazito prvenstvenega značaja, zelo ostra, vendar v dovoljenih meja fairnesse. Maribor je bil danes gotovo boljše moštvo, toda proti izredno žilavi obrambi gostov, spremljano z veliko porcijo smole, ni moglo rešiti niti ene točke. Skoraj vsa tekma je potekla v premoči domačinov. Za Čakovec je padel gol po nerodni napaki obrambe v 12. minuti, lepo streljan po Novaku. Maribor je imel dovolj šans, da bi vsaj izenačil, toda niti ena ni bila izkoriščena. — Sodnik je bil g. Maccorati iz Ljubljane. Občinstva je bilo le okrog 400.

SK Železničar : SK Slavija (Pobrežje) 1:0 (0:0).

Ta prvenstvena barba se je končala s presenetljivo ugodnim rezultatom za Slavijo, ki je do zadnjega trenutka igrala več kot požrtvovalno.

venskih fotomaterskih društev, organizacijo predavanja in natečajev, izdajanje slovenske amaterske revije ter sploh vse akcije, ki morejo razširiti amatersko organizacijo in poglobiti zanimanje za fotografijo.

III. Konferenca ugotavlja, da je v naši državi Sloveniji najjači potrošnik fotografskih potrebščin, ki so izključno tujeje izvora;

da je trgovina s fotografskimi potrebščinami spričo tesne povezanosti fotografije s celotnim kulturnim življenjem dolžna podpirati vse resne podvige organiziranega amaterstva, in

da je organizirano fotomaterstvo nosilec napredka v fotografiji, njegovo udejstvovanje izključno kulturnega značaja, segajoče v najširše sloje naroda.

Omalovaževanje tega delovanja je zato isto-veljno z oviranjem razvoja narodne kulture.

Delegati, zbrani na prvi konferenci slovenskih fotomaterjev, ugotavljajo, da se fotografska industrija svojih dolžnosti pri nas po večini ni zavedala. To se je pokazalo pri vseh akcijah slovenskih fotomaterjev, posebno očitno pa z njeno skoraj strnjeno odsotnostjo na letošnji Obči razstavi fotografije in filma v Ljubljani. To nas preseneča tem bolj, ker opazujemo, da uporabljata ista industrija za fotomaterske organizacije drugod povsem drugačne mere. Tega si ne moremo razlagati drugače, nego da imamo opravka z zavestnim zapostavljanjem slovenskih odjemalcev.

Smatramo za potrebno, da javno obsodimo takšno postopanje in da se zavarujemo za bodočnost, ustanovljamo poseben odbor, ki mu nalagamo, naj to prouči ter pripravi vse potrebne ukrepe, da se omalovaževanje slovenskega fotomaterstva odpravi.

Smatramo nadalje to našo akcijo kot del prizadevanja za gospodarsko osamosvojitve našega naroda ter se v tem oziru nadejamo podpore vseh odločilnih činiteljev, zlasti pa naših gospodarskih krogov.

Napad Železničarja pred nasprotnim golom ni vedel kam z žago. Sodil je g. Nemec.

Zmaga SK Mure nad SK Rapidom.

Mariborski Rapid je gostoval v Murski Soboti, kjer je moral pred odličnim moštvom SK Mure kloniti s pičlim rezultatom 3:2. Tekma je bila zelo napeta in zanimiva. Igra je bila v glavnem odprta, toda domačini so pokazali boljše skupno igro in zmago zaslužili. Sodil je g. Vebler iz Celja.

Jugoslavija : Sparta 3 : 0

Zemun, 18. sept. m. Na športnem igrišču je bila danes nogometna tekma za prvenstvo države, v kateri je Jugoslavija z boljšo igro premagala zemunsko Sparto s 3 : 0 (2 : 0).

Z ženskih lahkoatletskih tekem za evropsko prvenstvo

Dunaj, 18. sept. AA. DNB: Včeraj so se ob krasnem jesenskem vremenu začele ženske lahkoatletске tekme za evropsko prvenstvo. V njih sodelujejo predstavnice 14 držav. Tekmovalke je pred začetkom tekem pozdravil predsednik evropskega odbora mednarodne lahkoatletске zveze Stanković, ki je med drugim naglasil, da mednarodne športne tekme služijo medsebojnemu spoznavanju in zbliževanju med narodi. Zatem je zastopnik rajha dr. Seyss-Inquart objavil, da se tekme začno. Pri njih so bili doseženi tile rezultati: Tek na 100 m: 1. Stanisława Walasiewicz (Poljska) 11.9, 2. Kati Kraus (Nemčija); skok v daljavo: 1. Irmgarda Prez (Nemčija) 5.88, 2. Stanisława Walasiewicz 5.81, 3. Gizela Foss (Nemčija) 5.47; suvanje krogel: 1. Hermína Scherer (Nemčija) 13.19, 2. Gizela Mayer (Nemčija); 3. Jadviga Flakowicz (Poljska), 4. Helma Wesel (Nemčija).

Gostilničarji,

prvo vrstno, sladko portugalko dobite pri Fr. Kra-mar, Ljubljana, Tržaška c. 77. Pohitite z nakupom.

Bicikli - dvokolesa

za moške in ženske, znamke »Merkur« iz najboljšega nemškega jekla, s prostim tekom in ročno zavoro, kompletna 750 din v gotovini ali na mesečne obroke po 100 din.

Šivalni stroji

slavni nemški izdelek, šiva naprej in nazaj, veze, krpa in plete. Domači ženski in obrtni z glavo in mizico že za 1750 din v gotovini, 150 — din na mesečne obroke.

Pisalni stroji

znamke »Merkur« v latinici ali cirilici z 80 do 88 besednimi znaki. Stroj precizen, nemško delo, eleganten zaboj, 1650 din v gotovini, na obroke 100 din mesečno.

Radio aparati

na tok in na baterijo, za vse tri valovne dolžine, zadnja beseda nemške radio-tehnike 100% dinamični zvočnik za prejem iz vsega sveta. Cena 2300 din v gotovini, na obroke 100 din mesečno.

VENTILATORJE

za hišo, pisarne, šole, kavarne, vinotoče, namizne in za vzdavo, trdne in gibke, že za 250 — din, prodajamo poceni — okazionalno.

Za vse tu navedene predmete dajemo na zahtevo pismo tvorniško garancijo. Zahtevajte brezplačni poučni cenik. — Iščemo zastopnike-posrednike v vsej Kraljevini. Pošljite din 2.— v poštinih znakmah ali v kolehkih za polnočno pooblaščenje, naročilnice in drugi material. Za delovanje kapitala ni treba, zaslužek dober.

MERKUR ZAVOD Beograd

Pasičeva ulica 2, fah 800
Ček. račun P. H. 57682